

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2025-07-10 Nr. NV-1585

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-25-498(2) TAIS-24-20922(3)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FITOSANITARIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-1481 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	<i>Žemės ūkio ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta <i>Data iš kalendoriaus</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Įstatymo projektas grindžiamas siekiu įgyvendinti pasikeitusį ES augalų sveikatingumo ir oficialios fitosanitarinės priežiūros reglamentavimą, atsižvelgiant į Reglamentą (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų ir Reglamentą (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kiek tai susiję su fitosanitarine priežiūra, taip pat įgyvendinti naujos redakcijos Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nuostatas, pertvarkant Fitosanitarinį registrą į Fitosanitarinio registro informacinę sistemą. Pažymima, kad galiojančio Fitosanitarijos įstatymo nuostatos yra pasenusios (tikslint 2010 m.), darbai ir procesai šiuo metu iš esmės yra vykdomi pagal Reglamento (ES) 2016/2031 ir Reglamento (ES) 2017/625 nuostatas.

Fitosanitarijos įstatyme išdėstyta registracijos Fitosanitarijos registre tvarka, bet nėra apibrėžta registracijos galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir išregistravimo tvarka. Įstatymiškai nėra reglamentuota *Valstybinės augalininkystės tarnybos* (toliau – Tarnyba) profesionaliems veiklos vykdytojams ir (arba) kitiems asmenims išduodamų leidimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo pagrindai ir tvarka.

Įstatymas įtvirtina nuostatą, kad žemės ūkio ministras nustato tvarką, pagal kurią Tarnybos specialistai gali duoti nurodymus sunaikinti arba padaryti nekenksmingus užkrėstus augalus, augalinius produktus ir kitus objektus bei kontroliuoti, kaip šios priemonės įgyvendinamos, tačiau nenustatyta galimybė Tarnybai organizuoti židinio naikinimo, kai žemės valdos savininkas nesiima Tarnybos nustatytų priemonių kenkėjų plitimui sustabdyti ir židiniui naikinti.

Šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose nėra įtvirtintų efektyvių ir atgrasančių ekonominių sankcijų (baudų) taikymo profesionaliems veiklos vykdytojams už Tarnybos nurodytų fitosanitarijos priemonių kenkėjų plitimui sustabdyti ir jiems sunaikinti nevykdymą. Administracinių nusižengimų kodekse numatytos administracinės nuobaudos už Fitosanitarijos įstatymo ir kitų fitosanitarijos reikalavimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus yra nepakankamos.

Sprendžiama problema. Nurodoma, kad Tarnyba dažnai susiduria su situacija, kai žemės valdų savininkai dėl įvairių priežasčių (pvz., yra nepajėgūs arba piktybiškai) nesiima Tarnybos nustatytų priemonių kenkėjų plitimui sustabdyti ir židiniui naikinti. Nevykdant teisėtų Tarnybos specialistų nurodymų, kyla kenkėjų išplitimo pavojus. Siekiant užkirsti kelią kenkėjų plitimui, svarbu reaguoti operatyviai, nes nuo to priklauso taikomų fitosanitarijos priemonių efektyvumas, todėl Tarnybai turėtų būti suteikta teisė organizuoti kenkėjais užkrėstų ir galimai užkrėstų augalų, augalinių produktų ir kitų objektų naikinimo darbus, jei per nustatytą laikotarpį šios prievolės nevykdo tų augalų, augalinių produktų ir kitų objektų savininkas. Visa tai įgalina Reglamento (ES) 2016/2031 nuostatos, todėl tai numatoma ir įstatymo projekte.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Įstatymo projekte siūlomomis teisinėmis priemonėmis būtų nustatytas aiškesnis ir vienodas teisinis reguliavimas fiziniams arba juridiniams asmenims dėl privalomųjų fitosanitarinių reikalavimų, kartu sudarytas teisinis pagrindas pertvarkyti Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro veiklą pagal Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nustatytus reikalavimus. Siekiant nedelsiant užkirsti kelią užkrato plitimui, įstatymo projekte numatoma suteikti teisę Tarnybai imtis neatidėliotinų fitosanitarijos priemonių – šiuo atveju, kenkėjų židinių sunaikinimo darbų. Nurodoma, kad tuo tikslu 2026 metams reikėtų papildomų 188 400 Eur biudžeto lėšų (aiškinamajame rašte pateiktas detalus pagrindimas, t. y., 101 400 Eur – bulvių, užkrėstų bulvių *žiediniu puviniu*, naikinimo darbams ir

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

87 000 Eur – *bakterinės degligės* židinių (paveikiančių obelis, kriaušes ir kt.) likvidavimo darbams). Šis vienkartinis lėšų poreikis atsiranda siekiant užtikrinti greitą ir efektyvų fitosanitarinių priemonių įgyvendinimą kritiniais atvejais, kai žemės valdos savininkai ar valdytojai nevykdo Tarnybos nurodymų. Iki susigražinant šias lėšas iš ūkio subjekto, kaip numatoma įstatymo projekte, šie darbai būtų finansuojami iš Tarnybai skirtų biudžeto asignavimų. Pažymima, kad klausimas dėl lėšų skyrimo galėtų būti svarstomas nustatyta tvarka rengiant 2026–2028 metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projektą.

Nauja redakcija dėstomo **Fitosanitarijos įstatymo projekte siūloma:**

- suvienodinti įstatyme ir ES teisės aktuose vartojamas savokas (pvz., įstatyme vartojama sąvoka „*kenksmingieji organizmai*“ keičiama į sąvoką „*kenkėjai*“) ir fitosanitarinės priežiūros nuostatas;
- nustatyti privalomuosius fitosanitarinius reikalavimus profesionaliems veiklos vykdytojams ir kitiems asmenims, vykdantiems veiklą, susijusią su augalų, augalinių produktų ir kitų objektų sodinimu, selekcija, gamyba (įskaitant auginimą, dauginimą ir priežiūrą), įvežimu į LR ir ES teritoriją, vežimu tranzitu bei vežimu joje, išvežimu iš jos teritorijos, rinkimu (supirkimu), sandėliavimu, pakavimu, išsiuntimu, tiekimu rinkai (įskaitant tiekimą pagal nuotolinės prekybos sutartis), ir perdirbimu, taip pat fitosanitarinės priežiūros ir kitos oficialios veiklos pagrindus vadovaujantis Reglamento (ES) 2016/2031 ir Reglamento (ES) 2017/625 nuostatomis;
- reglamentuoti Fitosanitarinio registro informacinės sistemos steigimą, nustatant profesionalių veiklos vykdytojų registracijos joje galiojimo sustabdymo, sustabdymo panaikinimo ir išregistravimo tvarką;
- detaliai ir aiškiai išdėstyti nuostatas, kurios turi tiesioginės įtakos Tarnybai vykdant fizinių ar juridinių asmenų veiklos fitosanitarinę priežiūrą ir kitą oficialią veiklą;
- nustatyti Tarnybos išduodamų leidimų, susijusių su fitosanitarine priežiūra ir kita oficialia veikla, išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo pagrindus ir tvarką;
- nustatyti teisę Tarnybai pačiai organizuoti kenkėjų židinių naikinimą (jei per nustatytą laikotarpį profesionalus veiklos vykdytojas ar kitas asmuo neįvykdo teisėto Tarnybos nurodymo sunaikinti kenkėjais užkrėstus augalus, augalinius produktus ar kitus objektus), kartu numatant nuostatas dėl išlaidų, patirtų už kenkėjais užkrėstų ir galimai užkrėstų augalų, augalinių produktų ir kitų objektų naikinimo darbus, atlyginimo tvarkos;
- nustatyti sankcijų (baudų) taikymo tvarką profesionaliems veiklos vykdytojams, nesilaikantiems Tarnybos nurodytų būtinų fitosanitarijos priemonių, siekiant sustabdyti identifikuoto kenkėjo plitimą (numatoma, kad Tarnyba turėtų teisę skirti nuo 1 iki 3 procentų bendrųjų metinių pajamų baudą, už pakartotinį pažeidimą vienų metų laikotarpyje – nuo 3 iki 5 procentų. Tais atvejais, kai neįmanoma nustatyti profesionalaus veiklos vykdytojo bendrųjų metinių pajamų arba bendrosios metinės pajamos yra mažesnės negu 200 000 eurų, Tarnyba vietoj aukščiau nurodytos baudos šiam profesionaliam veiklos vykdytojui skiria nuo 10 000 iki 20 000 eurų baudą. Skiriamos baudos dydis nustatomas atsižvelgiant į konkretaus nustatyto pažeidimo sunkumą, atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes ir kt.). Taip pat įtvirtinti minėto pažeidimo nagrinėjimo teisenos nuostatas.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

- Atsižvelgta į dalį Teisingumo ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Finansų ministerijos, Valstybinės augalininkystės tarnybos pastabų, likusios pastabos suderintos darbo tvarka. Suderinta darbo tvarka su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija.
- Dėl neatsižvelgtos Aplinkos ministerijos pastabos 2025-04-14 organizuotas tarpžinybinis pasitarimas ir argumentuotai atsakyta pridedamoje derinimo pažymoje.
- Pakartotinai pateiktas įstatymo projektas, kuris patikslintas (suderintas darbo tvarka) pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės, Ekonomikos politikos grupės ir Informacinių technologijų valdysenos grupės teiktas pastabas.
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė antrinėje išvadoje pastabų ir pasiūlymų neturi.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlome patikslintą įstatymo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime (II dalyje). Paminėtina, kad įstatymo projektas įtrauktas į Seimo II (pavasario) sesijos darbų programą (numatytas svarstymo mėnuo – gegužė).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Ieva Bardauskienė

Ekonomikos politikos grupė, patarėja